

TRYSIL KOMMUNE
Postboks 200
2421 TRYSIL

Deres ref.:

Vår ref.:
Sak/dok.: 10/02667-220
Ark.: 326.12

Dato:
23.10.2024

Vedtak i navnesak 2024/12 – Sellanraa/Jon-Dahl og Granli/Gunders i Trysil kommune

Statens kartverk har i dag gjort vedtak om skrivemåten av følgende stedsnavn i Trysil kommune:

- **Jon-Dahl** bruk 70/64
- **Gunders** bruk 63/41

Vedtaket er gjort med hjemmel i § 7 tredje ledd i lov om stadnamn.

Bakgrunn

Kartverket ble kontaktet av to brukseiere som ønsket å endre navn på eget bruk. Begge bruksnavnene er ifølge brukseierne muntlig nedarvede, men vi har ikke funnet dokumentasjon på at de har vært i offentlig bruk. Kartverket reiste derfor navnesak for å avklare hvilke navn/skrivemåter brukene skal ha i offentlig bruk.

I denne saken tok Kartverket ansvar for kunngjøring og høring etter § 8 i loven. I e-brev datert 03.10.2024 ble de lokale uttalelsene sendt til Språkrådet. Språkrådet ga tilråding i brev datert 18.10.2024.

Rettslig grunnlag

Når skrivemåten av et stedsnavn skal fastsettes for offentlig bruk, er hovedregelen at det skal tas utgangspunkt i den nedarvede lokale uttalen av navnet. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivningsprinsipper for norsk, jf. § 4 første ledd i loven. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. § 1 første ledd.

I *utfyllende regler om skrivemåten av norske stadnamn* er det mer detaljerte bestemmelser om hvordan stedsnavn skal normeres.

I tillegg må det tas hensyn til normeringspraksisen i området og skrifttradisjonen for navnet saken gjelder, og hva som er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR) fra før. Lokale ønsker fra dem som har uttalerett, skal også spille inn. Det skal legges særlig vekt på ønsket til eieren når saken gjelder bruksnavn, og skrivemåten som eieren ønsker, ligger innenfor regelverket.

Om Jon-Dahl/Sellanraa (70/64)

Uttale: På nettsiden Trysilnavn.no er uttalen ¹jonndal registrert. Vi har ingen uttaleopplysninger om Sellanraa.

Skrifttradisjon: *Dahl s* (rektangelmåling 1895); *Dal s* (rektangelkart 1898; N50 1952); *Sellanraa* (nyere utgave av ØK).

www.kartverket.no

I dagens matrikkel har bruket matrikkelformen *Sellanraa*. I *Trysil-boka* bd. 1 (1943, s. 196) og bd. 5 (1989, s. 56) omtales plassen som *Jon-Dahl*, men også *Ny-Dahl*. I bd. 1 (s. 193) er også navnet *Dahl* omtalt. Dette er navn på bruk 70/44, og her lå det to husmannsplasser. Den eldste kalles *Nord-Dahl* i bd. 5 (s. 55), og den nyeste, som skal ha blitt opprettet like etter, er *Jon-Dahl/Ny-Dahl*.

Høringssvar: Grunneier ønsker at bruket får navnet *Jon-Dahl*. Han skriver at han har forhørt seg med de som engasjerer seg i Trysilnavn.no, og det er dette navnet og denne skrivemåten som skal være korrekt. Han skriver også at stedet hele tiden har blitt kalt for *Jon-Dahl*, og at *Sellanraa* ikke er i bruk, men kun ble satt som matrikkelform da bruket ble utskilt i 1978.

Trysil kommune henviser til bygdeboken og Trysilnavn.no, og de poengterer at gamle flyfoto viser at bygningen på stedet stod der før bruket ble utskilt. Kommunen har ingen innvendinger mot at bruksnavnet blir endret.

Tilråding: Språkrådet har ingen innvendinger mot at bruket registreres med navnet som brukseier ønsker. Videre skriver de at skrivemåten må bli *Jondal* dersom rettskrivningen skal følges, men at det som finnes av skriftlige belegg, taler for skrivemåten *Jon-Dahl*. Sistnevnte skrivemåte gir bruksnavnet preg av å være et personnavn og utydeliggjør koblingen til nabobruket Norddal. Det kan dermed argumenteres for at skrivemåten ikke er praktisk, og at den dermed bryter med formålsparagrafen i stedsnavnloven. Etter en helhetsvurdering tilråder Språkrådet skrivemåten *Jondal*.

Vurdering: Her blir det et spørsmål om det er et stedsnavn eller et personnavn som er lagt til grunn i bruksnavnet. Dersom det er et stedsnavn som ligger til grunn, bør sisteleddet normeres til *-dal*, ettersom dette er et allment kjent ord, jf. § 1 første ledd i forskrift om stadnamn. Dersom det er personnavnet som ligger til grunn, bør sisteleddet skrives på samme måte som etternavnet skrives, altså *-Dahl*.

Lokalt blir Norddal (bruk 70/44) og bruk 70/64 skrevet henholdsvis *Nord-Dahl* og *Jon-Dahl*. Det finnes to andre lokaliteter litt lenger nord i kommunen, som har den forventede skrivemåten *Nordal* lokalt (*Trysil-boka* bd. 6, 1995, s. 254; Trysilnavn.no). Som man ser, skiller skrivemåten *Nord-Dahl* seg fra skrivemåten *Nordal*, og forskjellen kan ha sammenheng med hva som ligger til grunn for navnene.

I Trysil finnes det mange stedsnavn der et personnavn ligger til grunn. To eksempler fra Trysilnavn.no er *Ol-Jons-garden*, uttalt *oljons*, og *Pål-Persa-hemmet* eller bare *Pål-Persa*. Disse navnene kommer av tidligere brukere, henholdsvis Ole Jonsen og Paul Persen Grønset. Man finner lignende eksempler i Sverige, blant annet i Dalarna øst for Trysil. Slike navn fremstår som et grensetilfelle mellom personnavn og bebyggelsesnavn (*Skånes ortnamn*, 2016, s. 33). Men de lokale skrivemåtene gjør det tydelig at *Jon-Dahl* oppfattes som å være dannet av personnavnet *Jon Dahl*, etter en tidligere bruker, selv om det ikke er et patronym som utgjør sisteleddet i akkurat dette bruksnavnet.

Det er altså et vanlig mønster i Trysil at en persons for- og etternavn ligger til grunn for bruksnavn. Lokalt oppfattes *Jon-Dahl* som et slikt navn, noe som har ført til en skrifttradisjon for denne skrivemåten. Skrivemåten er også ønsket lokalt, blant annet av brukseier. Etter vårt syn blir det dermed mest rimelig å legge personnavnet *Jon Dahl* til grunn når skrivemåten av navnet på bruk 70/64 skal fastsettes.

Kartverket vedtar skrivemåten **Jon-Dahl** i samsvar med skrifttradisjonen og de lokale ønskene. *Sellanraa* er ikke et nedarvet navn, og ser heller ikke ut til å være brukt lokalt. Vi avslår dette som navnevalg.

Om Gunders/Granli (63/41)

Uttale: Ingen opplysninger.

Skrifttradisjon: *Granli* (rektangelkart 1933; matr. 1950; N50 1952; nyere utgave av ØK).

I *Trysil-boka* bd. 3 (1950, s. 180) er *Granli* oppført som bruksnavn på 63/11. Det står imidlertid at dette bruket ble skyldsatt i 1907, og det er 63/41 som ble skyldsatt da, mens 63/11 ble skyldsatt i 1877. I *Trysil-boka* bd. 8 (2000, s. 67) er bruket oppført som *Granli (Gunders)*. I begge bøkene står det at bruket blir kalt *Gunders* på folkemunne etter første bruker der i 1876.

Høringssvar: Brukseierne ønsker at bruket får navnet *Gunders*, for dette skal være navnet som brukes lokalt. De har også lagt ved et skriv som forteller om brukets historikk.

Tørberget historielag skriver at bruket blir kalt *Gunders* på folkemunne etter den første som bygde der, mens *Granli* først ble til når husmannsplassen ble skilt ut i 1907. Historielaget har ingen innvendinger mot at bruket får navnet *Gunders*.

Trysil kommune har innhentet informasjon fra folk som har bodd på plassen, og bruket skal alltid ha blitt kalt *Gunders*. Kommunen er positiv til at bruket får dette navnet.

Tilråding: Språkrådet skriver at *Granli* i utgangspunktet har krav på vern, siden det har vært i bruk siden 1907. Men i dette tilfellet ser det ut til at *Granli* har erstattet et eldre navn, som likevel har holdt seg i bruk lokalt. Språkrådet mener derfor at det må være i orden å endre bruksnavnet, og de tilråder skrivemåten *Gunders*.

Vurdering: Som Språkrådet skriver, er *Granli* gammelt nok til å ha krav på vern. Men alt tyder på at også *Gunders* er et nedarvet navn, selv om det ikke har stått som matrikkelform. I § 3 andre ledd i stedsnavnloven står det at et nedarvet stedsnavn bare kan byttes ut med et annet navn som er på samme språk, og som har tradisjon som navn på det samme navneobjektet. *Gunders* oppfyller disse kravene, og kan dermed settes som navn på bruket. Vi setter *Granli* som er historisk navn, da dette ikke ser ut til å være i bruk eller ønsket lokalt.

Kartverket vedtar skrivemåten **Gunders** i samsvar med Språkrådets tilråding og de lokale opplysningene/ønskene.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaket gjøres kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter § 12 første ledd i loven, og som ikke er adressater i dette brevet, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Kommunen oppfordres også til å informere innbyggerne i kommunen, f.eks. med notis i en lokalavis og på nettsidene sine.

Bruksnavn

Vedtak om skrivemåten av gårdsnavn skal som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten av bruksnavn som er identiske med gårdsnavnet, eller der gårdsnavnet inngår som en del av bruksnavnet. Men etter § 5 tredje ledd i lov om stadnamn har eieren rett til å fastsette en annen skrivemåte av navn på eget bruk enn den som følger av § 4 første ledd i loven. Forutsetningen er at hen kan dokumentere at skrivemåten har vært i offentlig bruk som bruksnavn (på offentlig kart, på skilt, i matrikkelen, skjøte e.l.). I så

fall må eieren sende krav om det til Kartverket og legge ved slik dokumentasjon. Klageretten for navnet i andre funksjoner, f.eks. gårdsnavnet, faller da bort. Kartverket er formelt vedtaksorgan også for skrivemåten av bruksnavn fastsatt av eieren.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Vi vil minne om reglene i stedsnavnloven om plikt til å bruke vedtatte skrivemåter, jf. § 11, spesielt første setning, som har denne ordlyden: «Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.» Det vil si organer for stat, fylkeskommune og kommune samt selskaper som det offentlige eier fullt ut.

Vi presiserer at lov om stadnamn regulerer *offentlig* bruk av stedsnavn. Privatpersoner og bedrifter som ikke er heleide av det offentlige, er derfor ikke pålagt å følge vedtatte skrivemåter.

Når det samme navnet er brukt om ulike navneobjekter på samme sted, skal skrivemåten i primærfunksjonen som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene. Dersom dette vedtaket blir stående uten at det blir påklagd, legger vi derfor til grunn at kommunen vedtar samme skrivemåten i ev. adressenavn og adressetilleggsnavn der navnet blir brukt.

Når det er gjort vedtak om adressenavn og adressetilleggsnavn, skal den vedtatte skrivemåten legges inn i matrikkelen, og adressenavn i SSR vil bli oppdatert fra matrikkelen. Vedtak om adressenavn skal fortsatt sendes til bl.a. Kartverket, jf. § 9 fjerde ledd i forskrift om stadnamn.

Kartverket fører den vedtatte skrivemåten av bruksnavn i SSR, og skrivemåten hentes inn i matrikkelen derifra.

Klage

Vedtaket om skrivemåten kan etter § 12 i lov om stadnamn påklages av dem som etter § 6 bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldingen om vedtaket er kommet frem til mottaker, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Dersom meldingen skjer med offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene, som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

En eventuell klage skal sendes til Kartverket med kopi til kommunen. Klagen skal grunngis, og grunngivningen må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken videre til klagenemnden for stedsnavnsaker, som er oppnevnt av Kulturdepartementet.

Vennlig hilsen

Helge Dønvold
seksjonssjef

Åsmund Christenson
saksbehandler

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Lenker: [Lov om stadnamn](#)

[Forskrift om stadnamn](#)
[Utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn](#)

Kopi: SPRÅKRÅDET
Erik Ødegård
Line Wesche Sandmoe

Vedlegg: Tilråding fra Språkrådet